

Razstava ženskih ročnih del.

v vel. dvorani »Mest. doma« v Ljubljani.

V dobi, ko se vse naše misli pečajo z vojnimi dogodki in z domačimi skrbmi, nam je bil dobrodošel intermezzo razstava ženskih ročnih del, ki so jo priredile učenke šentjakobske šole v »Mest. domu« v Ljubljani od 18. do 25. junija t. l. Namen razstave je bil pomagati invalidom dežele kranjske, ozir. stolnega mesta Ljubljane, ki bodo po vojni za delo nezmožni. V to naj bi pripomogla dela učenk, ki so jih honorirale dame, naročnice in vstopnina k razstavi, kjer so bila ta dela občinstvu na ogled. Bila je to ideja učiteljice ženskih ročnih del na šentjakobski šoli Marije Meškove, ki je svojo misel navzlic mnogim težkočam izborna izvedla.

Razstava se je pričela v nedeljo, 18. jun. t. l., ob 11. dop. z otvoritveno slavnostjo, za katero je koleginja Meškova zasnovala jako srečen načrt. Za uvod je zaigrala vojaška godba koračnico in krasno, pretresujočo skladbo »Molitev pred bitko«. V tem so nastopile begunke in Kranjce ter se razpostavile ob odru, na katerem je stal pripravljen zbor šentjakobskih pevk. Nastopil je predsednik razstavnega odbora ter je nagovoril navzoče odlično občinstvo, imenoma zastopnike vlade, vojaštva, šolstva in cerkve ter je razložil pomen in namen razstave. Pevke zapoje 1 kitico cesarske pesmi, zavesa med njimi se odpre in pokaže se krasna alegorična živa slika, ki je predstavljala, kako se klanjajo Avstrija in Kranjska, zlasti šolarice našemu vladarju in kako dela mladina v pomoč vojaštvu. Nato so se vrstile deklamacije, govori in petje učenk. Med temi bi dali prvenstvo »Goriški begunki«, ki jo je z dušo in srcem prednašala učenka VI. b razreda Jolanda Gabrščekova. Vmes je pel zbor 4 vrstične kitice po melodiji »Sirota cigan«. Pa tudi ostale deklice so dobro izvršile svojo nalogo, tako učenka VIII. b razr. Cecilija Pristova, ki je imela »Nagovor na cesarja«, učenka VII. b razr. Marija Rusova »Pozdrav gostov«, učenka VIII. b razreda Ana Jerajeva deklamacijo »Soči«, učenka VIII. a razreda Marija Repičeva deklamacijo »Mati in sin«, učenka VIII. a razr. Milena Žunova svoj »Nagovor na invalide«. Dobro se je tudi izkazal zbor šentjakobskih pevk, ki ima krasne glasove. Vodila ga je jako spretno učiteljica Mar. Šerčeva.

Izmenoma z nastopom deklamovale so deklice poleg cesarske pesmi pesem »Domovje moje Avstrija«, »Oj, ti moj dom, ti zemlja mila«, »Goriška begunka«, »Kdor ima srce«, »Venček narodnih pesmi« in »Pesem o vinarjih«. Koncem je prišla še 4. kitica ces. pesmi, na kar je bila razstava otvorjena.

Otvoritvena slavnost se je ponovila v četrtek, 22. jun., pred natlačeno polno dvorano.

Za razstavo, zlasti pa za otvoritveno slavnost je mnogo storil razstavni odbor: ravnateljica M. Maroltova ter učiteljice I. Kalinova, A. Svetkova, M. Šerčeva, S. Vencajzova in E. Žerjavova.

In razstava sama?

Ni nas samo zadovoljila, temveč naravnost zadivila in očarala. Človek se čudi, da so vse te krasne fine srajce, bluze, životke, žepne robce, prtiče, ovratnike, potekače, prevleke za blazine, prte s servijetami izvršile 11- do 15letne ljudskošolske deklice, saj so to izdelki, ki bi delali čast vsakemu tudi višjemu dekliskemu zavodu. Poleg finega perila so bila na ogled tudi praktična dela ženske ročne umetnosti, kakor kuhinjska oprema in spretno zakrpano živотно in namizno perilo. Zanimiva je bila miza, pogrnjena s kranjskim prtičem in na njej pristen kranjski kolač, nad mizo pa na roko šivan ošpetelj. V razstavi je bil tudi bazar, obsegajoč darila učenk, katerih izkupiček je bil tudi določen za invalide.

Vsa dela so bila razstavljena v okusno opremljeni dvorani, okrašeni z zelenjem in belim cvetjem. Razne mizice in stojala, pregrnjena s prtiči, so dala vsem slikovit vtisk.

Občinstvo je z zanimanjem posečalo razstavo ter odkrito izrekalo priznanje učiteljici ženskih ročnih del M. Meškovi, ki je lahko ponosna na svoj uspeh. Izreka mo ji tudi mi iskrene čestitke tako na izbornih učnih uspehih kakor tudi na izvrstno uspeli prireditvi v pomoč našim viteškim borilcem.

Književnost.

Letno poročilo I. mestne šestrazredne deške ljudske šole v Ljubljani o vojnem šolskem letu 1915-16. — V spomin na svetovno vojno sestavil in na svetlo dal

šolski vodja Jakob Dimnik. — »Ljudje postanejo ljudje, če jih šola izobrazi v ljudi, ki so v duhu modri, v dejanjih dobri in v srcu pobožni.« — V Ljubljani meseca julija 1916. — Založila I. mestna deška ljudska šola. — Natisnila Učiteljska tiskarna v Ljubljani. — Tako se glasi naslov tega letnega poročila, ki ga je sestavil in izdal tovariš Jakob Dimnik v drugem vojnem letu. — Poročilo ima to bogato vsebino: Članki: I. Člani naše cesarske hiše na bojišču. — II. Ljubljana za člane naše cesarske hiše. — III. Generalni polkovnik Svetozar Borojevič pl. Bojna. — IV. Veliki admiral Anton Haus. — V. Svetovna vojna in šola. — VI. Šolski dnevnik. — VII. Imenik učencev. — VIII. Učiteljski zbor. — IX. Šolska oblast. — Na platnicah: Otrok in vojna. — Slovenskim materam. — Z bojišča. — Slike: 1. Nj. Veličanstvo cesar Franc Jožef I. — 2. Nadvojvoda-prestolonaslednik Karel Franc Jožef. — 3. Feldmaršal nadvojvoda Friderik. — 4. Generaloberst nadvojvoda Evgen. — 5. Generalni polkovnik Svetozar Borojevič pl. Bojna. — 6. Veliki admiral Anton Haus. — 7. Deželni predsednik Henrik grof Attems. — 8. Sekcijski načelnik Rudolf grof Chorinsky. — 9. Deželni šolski nadzornik dr. Mihael Opeka itd. — 10. Brambni ščit v železju. — Iz te vsebine je razvidno, kako pregledno in instruktivno je tovariš Dimnik sestavil izvestje svojega vzorno delavnega učnega zavoda. Vrednost te publikacije ostane stalna in bo še znanjem pričala, kako je šola dejansko živela in delovala v tem velikem času. Ta knjiga je slika in zrcalo smotrne patriotične vzgoje zavednega slovenskega učiteljstva, ki je v tej silni dobi storilo vse, da se državna misel čvrsto in neomajno zaplodi v srcih slovenske mladine. — Navedena dejstva sama hvalijo to plemenito delovanje naših ljubljanskih tovarišev s I. mestne šole bolj, nego more to storiti beseda. — Posebno ceno dajejo knjigi primerni citati, ki ji napravljajo poetično, resno obiležje.

»Napredak«, naučno pedagoška smotra. Izdaje hrvatski pedagoško-književni zbor. Glavni urednik: Stjepan Basariček. Saurednici: Davorin Trstenjak i Josip Škavić. Sadržaj. Teorijska pedagogija. Josip Marić: K problemu seksualnoga uzgajanja. Danijel Bátor: Da li je školi zadatak, da djeci tumači spolne odnose. Miloš Borojević: Dr. W. Lay o temeljima i principima škole akcije. Praktična pedagogija. Davorin Trstenjak: Umno uzgajanje treba da ima praktičnu svrhu. Danijel Katić: Obuka u početnom računstvu. Književna smotra. Obnovljene naše školske knjige. Obzor po pedagoškom svijetu. Davorin Trstenjak: Dostojevski o tjelesnoj kazni u uzgajanju. Stjepan Bauer: Iz njemačke pedagoške literature. Manji članci i bilješke. — Jedan osobiti jubilej. Milan Šević: Pedagoški zapisi. Davorin Trstenjak: Sitna pedagogija.

Srednješolske vesti.

SREDNJEŠOLSKI KONVIKTI.

»Edinosti« pišejo: Šolsko leto se pomika svojemu koncu. Dijaki se ne vračajo tako veseli domov kot prejšnja leta; doma najdejo potrto mater, sestre in mlajše bratce, toda očeta in bratov le ni!... Ako se pa dijaki ne morejo veseliti počitnic, jih pozdravljajo starši. Kako ne, saj jim počitnice prihranijo obilo stroškov. Da bi pa vsaj obilnim in neznošnim stroškom sledil dober uspeh! Toda, mnogi se vračajo na počitnice z dvojčami. Misel na vojno in svojce je res ljuta mora, ki tlači dijakovo dušo, ali je še drugih bistvenih vzrokov, zaradi katerih dijaštvo ne more napredovati. Dijak potrebuje v prvi vrsti vestnega nadzorstva, pa zdrave, dobre in obilne hrane. To so predpogoji, brez katerih je vsak napredek izključen. Nikdar pred vojno se beseda »izkoriščanje« ni slišala tako pogostoma kot sedaj — tudi dijakova gospodinja hoče imeti tu svoj delež. Časih so bile gospodinjice, ki so dobrodejno vplivale na dijakovo vztrajnost in marljivost, ki so — z eno besedo — nadomestovale skrbne roditelje, sedaj roje tudi njim vse druge misli po glavi. Dijaki dobivajo neprimerno slabo hrano ter so pripuščeni sebi in slabi družbi v milost in nemilost. — Kaj je torej storiti v sedanjih kritičnih časih? Hočemo-li čakati konca vojne, da se razmere izboljšajo? Vojna ide svojo dolgo, trdovratno pot in z njo leta otroška. S šolo torej ni odlašati. Pač se more od pomoči temu na način, ki bo koristil otrokom, starem in državi sami. Z vsako srednjo šolo naj bi bil združen konvikt, kjer bi dijaki dobivali nadzorstvo, hrano in stanovanje, seveda proti primerni denarni odškodnini — in to vsaj do dovršenega četrtega razreda. S tem bi bila nekako začrtana smer

poznejšega dijaškega življenja. Nadzorniki, prefekti konvikta bi obenem lahko v patriotičnem smislu vplivali na mladino, s čimer bi se vzgajali dobre državljanje. Lahko si mislimo, s kakšnim veseljem bi starši pozdravljali tako plemenito ustanovo. Poklicani krogi naj bi začeli takoj pripravljati temelj takemu prekornemu podjetju.

Realka v Idriji. Na idrijski c. kr. višji realki so bili koncem leta 1915 dijaki: odličnjakov je 8, padlo jih je 7. V VII. šoli sta le dva dijaka, ki sta delala in napravila 8. julija maturo. Vsi drugi so že v vojni. V pripravljalnem tečaju je bilo 9 učencev. Hospitantinji sta bili dve. Uspehi so primeroma dobri, ako se ozira, da so morali biti razredi po raznih hišah in se ni moglo vse v pravem tiru in redu vršiti. Od bivših dijakov na tem zavodu so že štirje padli v vojni.

Gimnazija v Kranju. Izvestje tega zavoda za šolsko leto 1915/16 prijavlja slovenska spisa »Vojna in naši dijaki«, spisal Makso Pirnat, ter »Merske enote fizike«, spisal dr. Simon Dolar. Iz ravnateljstevih »Schulnachrichten« je posneti, da je bilo na zavodu 18 učiteljev in koncem leta 283 dijakov, izmed katerih pa jih je moralo 20 k vojakom. Med dijaki so bili štirje Nemci in 1 Italijan, vsi drugi Slovenci. Odličnjakov je bilo 44, 192 jih je sposobnih za višji razred, 11 jih bo ponavljalo izkušnjo, 11 je bilo neklasificiranih.

Mestni dekliski licej v Ljubljani. Pod predsedstvom c. kr. deželnega šolskega nadzornika dr. M. Opeke so se vršili zrelostni izpiti od 30. junija do 5. julija. Od 39 prijavljenih kandidatov je dobilo izpričevala zrelosti z odliko 17, izpričevala zrelosti 18. Tri kandidatke so bile reprobirane na pol leta, 1 pa na celo leto.

Realna gimnazija v Belgradu. V začetku šolskega leta 1916/17 se otvorila v Belgradu realna gimnazija z internatom za tisoč dijakov. Ta učni zavod je v vojaški upravi, njegov poveljnik in ravnatelj je c. in kr. major Ribiczay. Od srednješolskih profesorjev v Osjeku so dodeljeni temu zavodu: nadporočnik Penjić, poročnik Sokolović, profesorji M. Krmpotić, dr. Kasumović, dr. Metelka in Šplait. Za prostoročno risanje je pa imenovan bivši dvorni slikar kneza Wieda, Lipa.

Kaj bo vendar s slovensko goriško gimnazijo? Eno leto so že izgubili razni slovenski dijaki. Italijanskim srednješolcem se je omogočilo lepo, da niso izgubili leta. Krivica, ki se godi Slovincem, mora nehati! V Kromeriz, kjer je goriška blaznica, je pošiljal slovensko gimnazijo goriški deželni glavar dr. Faidutti. Sedaj je prišla na dan vest, da se slovenska goriška gimnazija ne preseli še v Kromeriz, ampak da se ustanove v Trstu tečaji, združeni s konviktom, ki ga bo subvencionirala vlada. Z italijanskimi šolami je šlo vse lepo gladko, ker je tako hotelo deželno zastopstvo, na čelu mu deželni glavar dr. Faidutti. — No, kar je bilo, je bilo, tako pa ne sme biti več. Ne pomaga javno tarnanje, dolžnost pa je in zadnji čas je, da se zavzamejo vsi zastopniki slovenskega goriškega ljudstva skupno za našo srednješolsko mladino, da ne bo več tako, kakor v minolem šolskem letu, da je slovenski goriški dijak izven šole, italijanski pa v šoli! Proč z vsemi ovirami! Enakopravnost naj živi!

Izvestje c. kr. samostojnih gimn. razredov z nem.-slov. poučnim jezikom v Celju za šolsko leto 1915/16 prinaša na prvem mestu izpod peresa prof. Iv. Bračka nekrolog o bivšem učitelju na tem zavodu, Ant. Babuži, ki je 16. okt. 1915. ob Dobrodo ju naško umrl. — Ta »slovenska« spodnja gimnazija je štela ob koncu šolskega leta 144 rednih učencev, 1 hospitantinjo in 1 privatista. Po veroizpovedanju so bili vsi rim.-katoli., po narodnosti je bilo 143 Slovencev, 1 pa Čeh. Učni uspeh: 18 odličašev, 94 sposobnih, 21 v obče sposobnih, 10 nesposobnih, ponavljalni izpit nima nihče, naknadni pa en učenec. — Poučevalo je 5 profesorjev in vodja. Izmed 10 članov učiteljstva tega zavoda je bilo spoznano sedem sposobnih za opravljanje vojaške službe. — Pričetek prihodnjega šolskega leta bo naznanjen po časopisju.

C. kr. velika gimnazija v Celju z nemškimi učnim jezikom je imela ob koncu šolskega leta 1915/16 — 238 rednih učencev, 14 hospitantin in 1 privatista. Med učenci je bilo 161 Nemcev, 72 Slovencev, 1 Čeh, 1 Grk, 3 Italijani. Po veroizpovedanju je bilo 209 rim.-kat., 27 protestantov in 2 žida. — Z odličnim uspehom je izvršilo šolsko leto 29 učencev, z dobrim 183, vobče sposobnih je bilo 9, nesposobnih 13; ponavljalni izpit imajo 3, 1 pa je neredovan. — Učiteljski zbor je obsegal ravnatelja, 15 prof. in gimn. uči-

ZA SLOVENSKI JEZIK.

Kot neobvezni predmet so uvedli hrvatski jezik na višji trgovski šoli v Veliki Kaniži. Ogrske slovenske »Novine« pristavljajo temu, da naj bi se na šolah ob štajerski meji, kakor v Soboti, Lendavi in Monoštri uvedel slovenski jezik, ker imajo ti kraji trgovske zveze s slovenskim Štajerjem onstran meje. — To bi bilo velikega praktičnega pomena.

teljev ter 3 pomožne učitelje. — Bodoče šolsko leto se prične 18. septembra t. l. — Na čelu letnega izvešča se nahaja spis prof. J. H. Schweidlerja: »Beiträge zur systematischen Bedeutung der Cruciferen-Idioblasten«.

Iz naše organizacije. Štajersko.

Zveza slov. učiteljev in učiteljic na Štajerskem. Zopet imamo zaznamovati lep uspeh dela naše organizacije. V začetku leta smo se bali, da izgubimo draginjsko doklado, a z odličnim nastopom organizacija ni le preprečila tega zla, ampak priborila še precejšnjo vojno draginjsko doklado za leto 1916, za katero je prvotno določil dežel. odbor 500.000 K, katere vsota pa se je zopet po prizadevanju vodstva organizacije zvišala za 150.000 K, tako da bomo dobili v celem 650.000 K. Način, kako bo ta podpora razdeljena, je bil v zadnjem »Tovarišu« objavljen.

A še ne bomo mirovali. V zadnji Zvezini vodstveni seji smo sklenili se obrniti do osrednjih nemških in slovenskih učiteljskih organizacij, naj pošljejo takoj deputacije k naučnemu ministrstvu ter nam izposlušajo draginjsko doklado v izmeri, kakršno imajo državni uradniki.

Vodstvo organizacije vrši svojo nalogo, a tega ne moremo trditi o večini okr. učit. društev, še manj pa o posameznih članih, zakaj za leto 1914 dolgujejo članarino še 4 učit. društva, za leto 1915 pa so poravnala to le Laško, Ljutomer in Ormoško učiteljsko društvo. Tako ne gre naprej, ako hočemo, da organizacija še obstoji ter se bori tudi nadalje za naše pravice! Od vsakega tovariša, vsake tovarišice smemo zahtevati toliko stanovske zavesti, da vrše napram organizaciji svoje dolžnosti ter pripomorejo vsaj z rednim plačevanjem članarine k uspešnemu delovanju. Tiste pa, ki še stoji vedno izven naše organizacije, vprašamo, ali jih ni sram uživati darov, ki smo jih priborili mi? Da bi brez odločnega nastopa organizacije kaj dosegli, menda tudi oni ne verjamejo.

Se eno nam je na srcu, in to je naš »Učiteljski vojni pomožni sklad«, ki smo ga ustanovili v začetku vojne in je njega namen podpirati po vojni posebno prizadete učiteljske obitelji in bolne učitelje-vojake, ki se ne morejo na lastne stroške zdraviti. Ali imamo res tako malo srca za one, ki stoje na bojnem polju ter žrtvujejo za nas svoje vse, svoje zdravje in svoje življenje! Mogoče poreče kdo, da je to že zopet nova beračija. Ne, to ni beračija, ampak to je le opomin k izvrševanju dolžnosti napram svojim tovarišem! Nemški štajerski tovariši so nabrali v tak svoj sklad 11.000 K, a naš nima niti 500 K, in potem se še nekateri pritožujejo, ako nas nemški tovariši prezirajo!

Glasom sklepa zadnje vodstvene seje poziva tedaj Zveza vse učiteljsko, da se zaveda svojih dolžnosti napram organizaciji in tovarišem ter o priliki izplačanja vojne draginjske doklade, to je 1. julija, 1. septembra in 1. decembra 1916 podari v »Učit. vojni pomožni sklad« na šolah III. plač. razreda 1%, II. plač. razr. 2% in I. plač. razr. 3% od sprejetih doklad.

Na posameznih šolah poberejo to šolski voditelji, izočijo vodstvu okraj. učit. društev, ki odpošlje skupne vsote svojega okraj. Zvezinemu blagajniku tovarišu Gnušu na Dol.

Okrajna učit. društva naj ne pozabijo ljula Zveza tudi o ideji združenja vsega naznaniti Zvezi število članov, in to najmanj do 1. avgusta, da vemo potem poravnati članarino pri Lehrerbundu.

Na zadnji vodstveni seji je razpravljalo slovenskega ljudskošolskega in srednješolskega učiteljska za enotno šolo in skupno delo na šolskem polju, kakor ste že čitali v »Tovarišu« pod naslovom »Za skupno delo«. Na tozadevni sestanek pošlje Zveza tovariša Flereta.

Kranjske vesti.

LETNO POROČILO (1915) O LJUDSKEM ŠOLSTVU NA KRANJSKEM.

I. Število šol: A. Javnih: 2 meščanski, 171 enorazrednih, 121 dvorazrednih, 49 trirazrednih, 46 štirirazrednih, 23 petrazrednih, 14 šestrazrednih in 6 osemrazrednih ljudskih šol, skupaj 430 šol; izmed teh je 18 deških, 13 dekliških in 399 mešanih; po učnem jeziku pa: 390 slovenskih, 34 nemških in 10 utrakvističnih. Razen tega sta še dve štirirazredni vadnici s slov. in nem. učnim jezikom, 1 za dečke in 1 za deklice. — B. Privatnih: 4 meščanske za deklice (1 s slov., 1 z nem., in 2 s slov. in nem. učnim jezikom), 6 enorazrednih, 3 dvorazredne, 1 trirazredna,

4 štirirazredne, 7 petrazrednih, 1 sedemrazredna in 4 osemrazredne, skupaj 26 ljudskih šol; izmed teh 3 deške, 11 dekliških in 12 mešanih; po učnem jeziku pa: 14 nemških, 9 slovenskih in 3 utrakvistične. Razen tega še 3 vadnice za deklice, vsaka s 5 razredi, in sicer 1 z nem., 1 s slov. in 1 s slov.-nem. učnim jezikom.

II. Število a) šolagodišnih otrok: 49.469 dečkov, 49.300 deklic, skupaj 98.769; izmed teh obiskuje 45 dečkov in 23 deklic (skupaj 68 otrok) javne meščanske šole; 38.074 dečkov, 36.498 deklic, skupaj 74.572 otrok splošne ljudske šole; 6724 dečkov, 7128 deklic, skupaj 13.852 ponavljalne šole; 80 otrok privatne meščanske, 3460 privatne ljudske šole, skupaj 3593 otrok; — b) šolobiskujočih otrok: 45.069 dečkov, 44.305 deklic, skupaj 89.104 otrok in 134 dečkov, 129 deklic, skupaj 263 na vadicah.

III. Učiteljsko javnih in privatnih ljudskih in meščanskih šol: na javnih meščanskih šolah: 10 moških, 1 ženska, skupaj 11 učnih oseb; na javnih ljudskih šolah: 497 moških, 768 ženskih, skupaj 1265 učnih oseb; na privatnih ljudskih šolah: 37 moških, 115 ženskih, skupaj 152 učnih oseb; dalje 392 katehetov, 31 učiteljic ženskih ročnih del, 6 učiteljev, 6 učiteljic in 1 katehet na c. kr. vadicah; 2 učitelja in 20 učiteljic na privatnih vadicah.

IV. Mobiliziranih je (do zadnjega prebiranja) 206, to je 41,4% kranjskih učiteljev.

V. Število učiteljskih kandidatov in kandidatkin: a) na c. kr. moškem učiteljskem v Ljubljani je bilo 126 kandidatov; izmed teh je bilo mobiliziranih 36; zrelostno izpričevalo je dobilo 17 kandidatov in 2 eksternista; b) na c. kr. ženskem učiteljskem v Ljubljani je bilo 138 kandidatkin; zrelostno izpričevalo je dobilo 36 kandidatkin, 9 eksternistkin, 1 eksternistkinja za ženska ročna dela in 5 eksternistkin za otroške vrtarice; c) na privatnem ženskem učiteljskem pri uršulinkah v Ljubljani je bilo 29 kandidatkin; zrelostno izpričevalo je dobilo 29 kandidatkin in 3 za ženska ročna dela; d) na privatnem ženskem učiteljskem šol. kuratoriji je bilo 44 kandidatkin; zrelostno izpričevalo je dobilo 22 kandidatkin; e) na privatnem ženskem učiteljskem pri uršulinkah v Škofji Loki je bilo 41 kandidatkin.

—r— **Odlikovanje.** Srebrno častno svetinjo »Rdečega križa« z vojno dekoracijo je dobila koleginja Avgusta Kolnikova, učiteljica v Radečah. Enako odlikovanje je dobila tovarišica Franja Zemljanova, šolska voditeljica v Bohinjski Bistrici.

—r— **Osemrazredna dekliška šola v Lichtenthurnu v Ljubljani** je priredila dne 26. junija dobrodelni koncert, katerega dohodek v znesku 213 K 89 v je poklonila deželniemu in gospejnemu pomožnemu društvu »Rdečega križa« za Kranjsko. Vodstvu zavoda se izreka od društva najpresrečnejša zahvala.

—r— **Razstava ženskih ročnih del šentjakobske šole v Mestnem domu** se je v vsakem oziru prav povoljno obnesla. Obisk je bil prav mnogobrojen, občinstvo zadovoljno. Čisti dohodek v znesku 874 K 38 v, namenjen kranjskemu, ozir. ljubljanskemu invalidskemu skladu, se je izročil v depot ravnateljstvu pomožnih uradov c. kr. deželne vlade v Ljubljani. Vsem onim, ki so na katerikoli način pripomogli k tej razstavi in k njenemu odličnemu gnetnemu in moralnemu uspehu, gre zaslužena zahvala in vse priznanje.

—r— **Vojaško odlikovanje.** Tretjič je odlikovan Bogumil Burnik iz Metlike, stotnik pri 11. polskem artilerijskem polku, zaradi ponovne posebne hrabrosti pred sovražnikom. Prvič je bil odlikovan s »Signum laudis«, drugič z vojaškim zaslužnim križcem in tretjič z najvišjo cesarjevo pohvalo. Odlikovani stotnik je sin metliškega nadučitelja tovariša Valentina Burnika. — Čestitamo očetu in sinu!

—r— **Goriški dijaki-begunci.** Veliko je takih dijakov v Ljubljani, ki si želijo o počitnicah nekoliko oddiha, zaradi tega se obrača posredovalnica za goriške begunce v Ljubljani na posamezne dobrotnike Kranjske s prošnjo, da sprejmejo za dobo počitnic tukajšnje dijake-begunce, ki jih opisujejo tukajšnja ravnateljstva kakor splošno marljive in podpore vredne učence. Ponudbe naj pošljejo dotični dobrotniki blagovoljno posredovalnici za goriške begunce v Ljubljani, Dunajska cesta 38/1.

—r— **Zrelostni izpiti na učiteljskem v Ljubljani.** Na c. kr. učiteljskem so bile 6. t. m. končane zrelostne preizkušnje. Na moškem oddelku je dobil zrelostno izpričevalo Ivan Lapajne, edini četrtoletnik, ki je pa tudi že odbran za vojaško službo. Na ženskem oddelku je napravilo zrelostno preizkušnjo 42 domačih kandidat, med temi 14 z odliko; razentega so

dobile zrelostno izpričevalo še štiri bivše licejke. Izmed kandidat, ki so imele zrelostno preizkušnjo že z drugih učiteljskih, je bila ena aprobirana še za slovenski, ena za nemški učni jezik. Zrelostni izpiti so napravile (razprto tiskane z odliko): Marija Armič, Serafina Baraga, Erna Bauernheim, Angela Črnologar, Erika Geiger, Pavla Gmeiner, Josipina Gradišar, Ana Grilanc, Marija Hauptman, Terezija Jakše, Amalija Jebačin, Leopoldina Jeglič, Marija Josin, Marija Jurman, Ana Kessler, Ljudmila Kiferle, Ivana Klemenc, Marija Kobelka, Karolina Kosi, Andreja pl. Lehman, Štefaniya Levce, Alfonza Lindtner, Marija Lobe, Julijana Marič, Emilija Marolt, Marija Mlakar, Albina Možina, Štefaniya Omladič, Marija Perko, Ana Petelin, Ana pl. Pilbach, Helena Piskernik, Katarina Plevnik, Ana Prestor, Ema Rudolf, Ana Šturm, Ana Šeme, Marija Špan, Vlada Verstovšek, Ludmila Vider, Vida Božič. Bivše licejke: Irma Cepuder, Pavla Herbst, Cirila Kirsch, Cirila Rakovec. Aprobirana učiteljska kandidatka Marija Dolenc je dobila izpričevalo še za slovenski, Pavla Kristofič za nemški učni jezik.

—r— **O shranjevanju sadja in povrtnine** je predaval v nedeljo na povabilo »Gospodarskega naprednega društva za šentjakobski okraj« v Ljubljani na dvorišču Ciril-Methodove hiše na Dolenjski cesti tovariš Božo Račič, učitelj iz Zagorja ob Savi, mnogobrojno zbranim poslušalkam in poslušalcem. Predavatelj je v detajlih orisal dušenje in sušenje raznih prikuh ter pojasnjeval svoja izvajanja s slikami in vsakovrstnimi preparati ter sušilnico. Občinstvo ga je pazno poslušalo, ob koncu predavanja se je pa v imenu poslušalk zahvalila predavatelju tržaška Slovenka gospa Maša Gromova za zlate besede, ki da so toliko večjega pomena, čim bolj nas tare draginja. Nato so si poslušalke pobliže ogledale razne preparate in si dale pojasniti še to in ono. Predavatelju gre prav lepa zahvala za njegov trud. — Isti tovariš je priredil v svoji šoli dne 6. t. m. praktični tečaj za sušenje zelenjave. Kasneje se vrši še dopolnilo za pozno zelenjavo in sadje. — To je v resnici uspešno delo slovenskega učitelja med ljudstvom in zanje!

—r— **Deputacija pri deželnem predsedniku.** Dne 23. junija se je predstavila deputacija šolskih ravnateljic in šolskih voditeljev slovenskih javnih in zasebnih ljudskih šol ljubljanskih deželniemu predsedniku grofu H. Attems.

Štajerske vesti.

JOSIP STEINBERGER

V najlepši prvi moški dobi je izdihnil dne 3. t. m. v bolnici usmiljenih bratov po dolgoletni, mukepolni bolezni tovariš Josip Steinberger, učitelj v Poljčanah, star komaj 26 let. — O tem izvrstnem, idealnem, navdušenem slovenskem učitelju priobčimo nekrolog prihodnjic. — Bodi ljubemu tovarišu ohranjen trajen spomin!

Društvo »Samopomoč štajerskega učiteljsva«

naznanja, da je vojna s kruto roko posegla tudi v njegove vrste. Že več drušvenikov je umrlo junaške smrti za domovino. Dostava papirjev rabi seveda v vojni več časa nego sicer, zato prosimo prispevkov 4 K za 142. in 143. smrti slučaj šele sedaj. Padla sta junaka tovariša:

Ivan Wiedner,

šolski voditelj in kadet v nekem pohodnem polku, dne 25. novembra 1915 na Vrhu sv. Mihaela in

Evaryj Wallenko,

strokovni učitelj v Ljubnem in nadporočnik v nekem črnovojniškem bataljonu, dne 28. februarja 1916 na Doberdobski planoti.

Prispevki naj se vplačajo tekom meseca julija t. l.

Slava spominu obeh junakov! Gaishorn, 27. junija 1916.

Odbor.

—š— **V Gradcu** je bil izvoljen za rektorja univerze vseučiliški profesor mineralogije dr. Rudolf Scharizer.

—š— **Prometne olajšave za Štajersko in za kraje ob štajerski meji.** Kakor znan, sta bila nedavno del srednje in p. gorenje Štajerske izločena iz širšega vojnegega ozemlja ter spadata torej vbodoče v

»zaledje«. Za promet med štajerskimi kraji, ki se nahajajo v širšem vojnem ozemlju, in štajerskim zaledjem (n. pr. za potovanje iz Celja v Gradec) pa ni treba potnih listov, temveč zadostujejo identitetne izkaznice (izkaznice o istovetnosti), ki jih izdajajo politične oblasti (okrajna glavarstva). Enake izkaznice zadostujejo tudi za promet med štajerskimi, v širšem vojnem ozemlju ležečimi (ne hrvatskimi) okraji. Za promet med kranjskimi, oziroma koroškimi in štajerskimi sosednimi občinami zadostujejo od občine izstavljen in od orožniške postaje potrjene izkaznice o istovetnosti. Kdor hoče potovati iz štajerskega širšega vojnega ozemlja v hrvatsko-slavonsko širše vojno ozemlje, mora imeti dokumente, ki so predpisani za potovanja v širše vojno ozemlje, oziroma iz tega ozemlja (potni list).

—š— **Pozdrave vsem tovarišem pošilja iz ruskega ujetništva** naš štajerski tovariš Jože Hladnik, učitelj v Sevnici, s kartico tovarišu Tinetu Vrečkotu, učitelju v Šoštanju, in sicer: Aikars, 12. maja 1916. Dragi tovariš! Gotovo si zvedel tudi ti, da me je nemila usoda poglala v ujetništvo daleč od ljube mi domovine, kjer s hrepenjenjem čakam od dne do dne rešitve. Tudi Zupanek je tu, ali ne vem kje, zakaj on se je iz Kiewa odpeljal dalje, a jaz sem ostal v bolnici. Sedaj sem, hvala Bogu, še precej zdrav in opravljam razna dela. Kje so kaj drugi tovariši? Veselilo bi me, če bi se oglasili.

Tovariške pozdrave tebi in vsem tovarišem pošilja Tvoj

Jože.

—š— **Pri Št. Lenartu** v lavantinski dolini je umrl nadučitelj v pokoju Jožef Tschernuth, R. i. p.!

—š— **Osebnosti.** Za definitivni učiteljski sta imenovani na ljudski šoli v Zabukovju provizorična učiteljica Marija Judničeva, na ljudski šoli v Ljutomeru-okolica prov. učiteljica Leonida Hercogova.

—š— **Imenovanje v vojski.** Učitelj na Vranskem Rihard Pestevšek je imenovan za poročnika.

Koroške vesti.

—k— **V Šmihelu** pri Pliberku je dne 24. junija umrl posestnik Alojzij Čarf, vrl narodnjak in prijatelj šolstva. Blag mu spomin!

—k— **Glas iz daljave.** Iz hospica v Jeruzalemu se je oglasil koroški rojak učitelj Graher.

Goriške vesti.

—g— **Spomenica goriške slovenske duhovščine.** Duhovščina črniškega dekanata v Vipavski dolini je poslala notranjemu ministru princu Hohenlohu spomenico, sklenjeno o priliki uradne konference 19. junija 1916 v Sv. Križu, v kateri najprvo omenja, ker ni v deželi poklicanih ljudskih zastopnikov, se smatra duhovščina poklicano in dolžno, predložiti na merodajnem mestu čuvstva in želje prebivalstva in polaga na prvem mestu imenom slovenskega ljudstva na Goriškem k vznožju Najvišjega prestola izraze neomajne podedovane zvestobe in vdanosti do svojega ljubljenege carja in dinastije, se zahvaljuje nadalje vrhovnemu armadnemu vodstvu, da je moglo ohraniti z božjo pomočjo večji del cezele pred vpadom starega zahrbnega sovražnika, slovensko ljudstvo se zahvaljuje vladi, namestništvu in okrajnim glavarstvom, da so med vojno skrbeli v nepričakovano veliki meri za ljudstvo, v 5. točki prosi vlado, naj primore Gorici do slovenskih ljudskih in meščanskih šol, naj v prihodnjem šolskem letu odpre v deželi sami srednje šole, ako le mogoče; v Gorici naj se z javnimi napisi dokaže enakovrednost slovenskega ljudstva. Četrta točka spomenice se glasi dosledno: »Slovensko ljudstvo na Goriškem prosi, visoka vlada naj postavi po zgledu v sosedni kronovini Istre tudi pri naš vladnega komisarja in mu poveri agende avtonomne deželne oblasti, in sicer zaradi dejstva, da se je deželni glavar s svojimi uradi že pred izbruhom vojne umaknil iz dežele in se še sedaj, čez leto dni, ni vrnil v tako težko preizkušeno Goriško.« — Čujemo, da take spomenice odpošlje tudi ostala goriška duhovščina in da se na enak način oglašijo tudi goriška županstva proti deželniemu glavarju proštu dr. Faiduttiju.

—g— **Slovensko šolstvo v Gorici.** Iz Gorice pišejo »Slovincu«: »Goriški Slovenci najodločneje odklanjamo očitiranje neporabljene priložnosti šolskega pouka v uršulinski šoli. Ne bomo navajali vzrokov,